

Naar de middelbare school

**Voor ouders met kinderen
op de basisschool**

Inhoud

Inleiding	2
Thema Vroeger en nu	5
Thema Welke middelbare scholen zijn er?	9
Thema Het schooladvies	19
Thema Open dagen	25
Thema Puberteit	29
Thema De eerste weken op de nieuwe school	37
Thema Docenten, mentor en zorgcoördinator	43
Thema Huiswerk en Magister	53
Extra materiaal	61

Inleiding

Na de basisschool gaat je kind naar de middelbare school. Dat is leuk en ook best spannend.

Je vindt in deze map:

- informatie over de middelbare school en hoe je een nieuwe school kunt kiezen;
- vragen die je met andere ouders kunt bespreken.

Ook kun je achter het tabblad 'Extra informatie' de informatie bewaren die je bijvoorbeeld van de basisschool krijgt. Dat kan gaan over open dagen, over toetsen op de school van je kind of andere informatie die op elke school weer een beetje anders is.

Je kunt de vragen in deze map alleen beantwoorden, of samen met andere ouders in een groep bespreken.

We wensen je veel plezier!

Map & filmpjes & poster

Thema's

In de map zie je acht thema's over de overstap naar de middelbare school. Je kunt samen met je groep kiezen welk thema jullie als eerste willen bespreken.

Inhoud

Bij elk thema vind je informatie over het onderwerp, vragen voor een groepsgesprek, een spel, opdrachten en ruimte voor notities.

Filmpjes

Bij elk thema zit een filmpje dat je kunt bekijken op YouTube. De links van deze acht filmpjes kun je achterin de map vinden. Daar staan ook nog een paar andere filmpjes over onderwijs, op het internet.

Poster

Er is ook een grote poster waarop je kunt zien hoe het onderwijs in Nederland is. Je kunt de poster bestellen via de Pharos website.

Thema's

- Vroeger en nu
- Welke middelbare scholen zijn er?
- Het schooladvies
- Open dagen
- De puberteit
- De eerste weken op de nieuwe school
- Docenten, mentor en zorgcoördinator
- Huiswerk en Magister

In dit thema maak je kennis met de andere ouders in je groep. Daarna praten we over vroeger, toen je zelf nog een kind was. Sommige dingen waren vroeger anders, andere dingen waren hetzelfde. Ook bespreken we wat er gaat veranderen als jouw kind op de middelbare school zit.

1. Voorstelrondje groep

- Je naam
- Hoeveel kinderen heb je?
- Hoe oud zijn je kinderen?
- In welke groep/in welk jaar zitten je kinderen, en op welke school?

2. De nieuwe school

Vader: "Ik weet nog dat ik naar een nieuwe school ging. Die school was ver weg. Op de basisschool was ik groot, maar op de nieuwe school was ik weer klein."

Groepsgesprek:

- Ging jij vroeger naar de middelbare school?
- Zo ja, hoe voelde dat toen voor jou?
- Wanneer gaat jouw kind naar de middelbare school?
- Hoe voelt dat voor je kind?

3. Elk kind is anders

Moeder: "Ik weet nog hoe spannend het was toen ik naar de middelbare school ging, vooral in de eerste paar weken. Opeens had ik zo veel boeken en huiswerk, ik had een zware tas. Voor een toets moest ik veel lezen en dat allemaal onthouden. Ik was zenuwachtig en had het gevoel dat ik veel alleen moest doen. Ik kreeg ook allemaal nieuwe vakken. Mijn kind heeft ook nieuwe vakken. Sommige van die vakken zijn ook nieuw voor mij. Mijn dochter is anders. Ik denk steeds dat zij hetzelfde voelt als ik, toen ik nog een kind was, maar dat is niet zo. Zij is anders. Je moet kijken hoe je kind reageert. Elk kind is anders."

Groepsgesprek:

- Hoe reageert jouw kind op nieuwe dingen?

4. Er verandert veel voor de kinderen en voor de ouders

Meestal is de middelbare school verder weg, en moeten de kinderen fietsen of met het openbaar vervoer. Ook voor jou als ouder is de verandering groot, en dat is best spannend. Misschien heb je het gevoel dat je je kind niet meer kunt ondersteunen op de nieuwe school. Alles is zover weg en je weet niet precies hoe het rooster in elkaar zit en wat de school van ouders verwacht. De kinderen werken opeens meer op de laptop en je kunt niet zo goed meer zien in welke boeken ze werken. Of dat ze misschien zitten te gamen of te kletsen met vrienden.

Vroeger kende je de juf en de meester persoonlijk, misschien dat je ze elke dag de hand schudde. Nu heeft je kind heel veel docenten en je weet niet meer wie wie is. Op de basisschool kende je de vriendjes en vriendinnetjes van je kind, je zag ze opgroeien van kleuter tot 12-jarige. Je kende ook de ouders, van het schoolplein. Maar nu krijgt je kind vrienden die je misschien nooit te zien krijgt. Je weet ook niet wie de ouders van die vrienden zijn. Dat is normaal, maar je moet er wel even aan wennen.

Je kind heeft ander gedrag en vraagt niet meer zoveel als vroeger. Je kind wil misschien niet meer alles met je delen. Het lijkt of je als ouder niet veel meer kan doen om je kind te ondersteunen in deze spannende tijd. Maar dat is niet waar, er zijn toch veel dingen die je kunt doen om je kind te helpen bij deze overstap.

Groepsgesprek:

- Ken jij kinderen die op de middelbare school zitten?
- Werken ze op een laptop?
- Hoe is dat voor jou?
- Hoe kunnen ouders hun kinderen ondersteunen?

Spel - Over de streep

- Maak een streep in het lokaal.
- Vraag iemand om de vragen één voor één voor te lezen.
- Als het antwoord op een vraag 'ja' is, ga je aan de andere kant van de lijn staan.
- Als je antwoord 'nee' is, blijf je staan.
- Vertel daarna iets over waarom je 'ja' of 'nee' hebt gekozen.

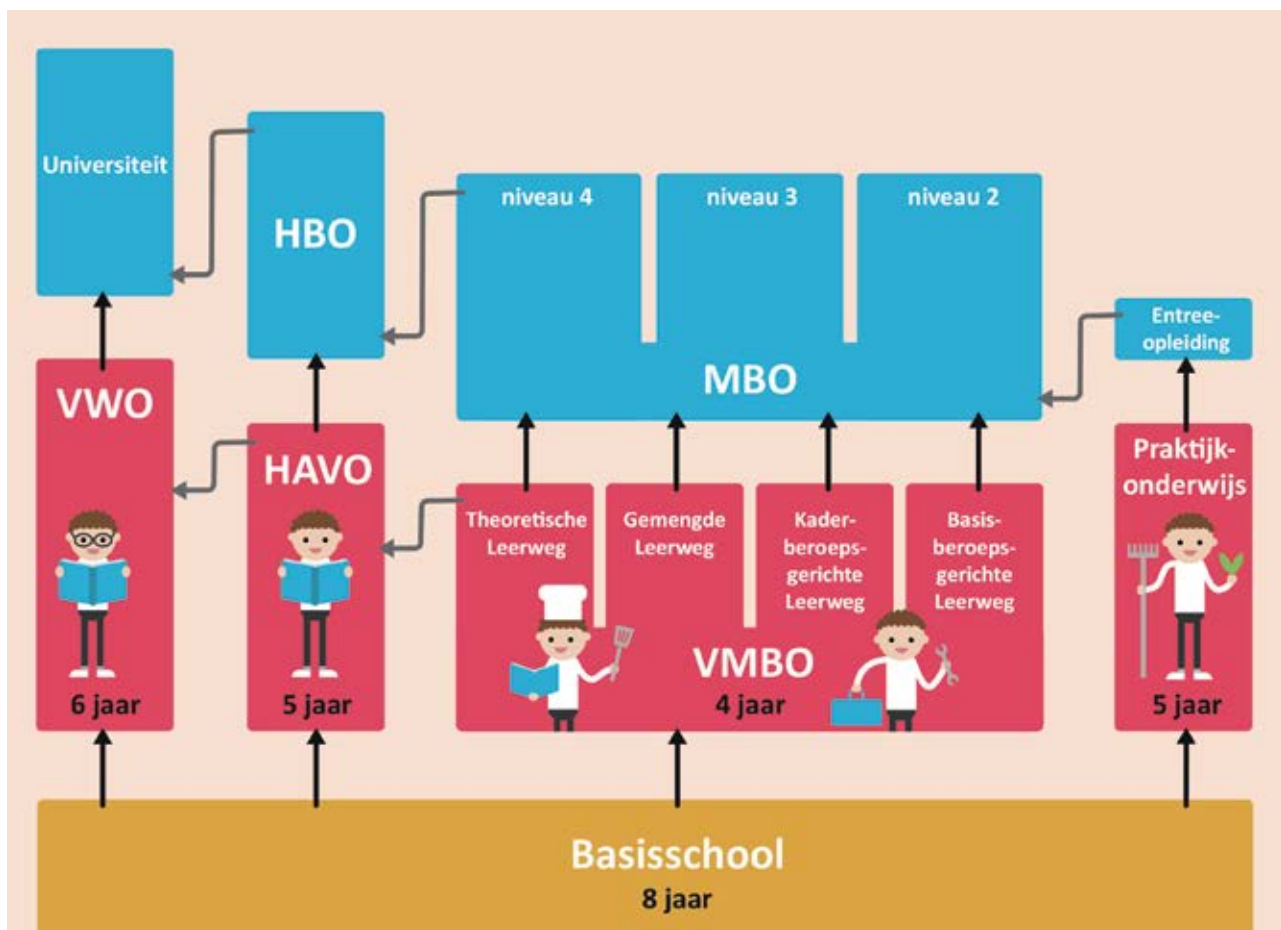
Vragen

- Weet je nog hoe het was toen je 12 jaar oud was?
- Was je zenuwachtig op je eerste dag op een nieuwe school?
- Vond je school vroeger leuk?
- Moest je vroeger ver reizen, toen je naar school ging?
- Weet je nog namen van de juf of meester op de basisschool, of van docenten op de middelbare school?
- Heeft iemand je vroeger weleens geholpen met huiswerk?
- Vond je je eigen school van vroeger anders dan de school van je kind?
- Heb je een zoon of dochter op de middelbare school?
- Vind je het spannend dat je kind naar de middelbare school gaat?
- Kijk je weleens op het internet om informatie over de middelbare school te zoeken?

Notities

Voor thuis: praten met je kind

Wat heeft je kind gehoord over de middelbare school, op de basisschool en van andere kinderen? Hoe voelt je kind zich over de middelbare school? Vertel iets aan je kind over de tijd dat je zelf nog een kind was. Schrijf er iets over op.

In dit thema praten we over de verschillende middelbare scholen. We bespreken welke soorten middelbare scholen er zijn.

1. Groepsgesprek

Hoe ging de opdracht voor thuis?

2. De middelbare school

Moeder: "Nu zit mijn kind nog op de basisschool. Na groep 8 gaat mijn kind naar een nieuwe school: de middelbare school."

Groepsgesprek:

- Wat voor middelbare scholen ken je?
- Kijk op het plaatje hierboven, welke scholen ken je nog niet?

3. Naar een andere school dan de vriendjes

Vader: "De scholen zijn anders dan vroeger. Toen ik een kind was, ging ik samen met alle andere kinderen uit mijn klas naar dezelfde middelbare school. Pas later ging iedereen naar een andere school, een hogere school. Maar mijn kind gaat na de basisschool niet met de hele klas samen naar een nieuwe school. Mijn kind kiest meteen een school die bij haar past. Vriendjes en vriendinnetjes gaan misschien naar een andere school."

Groepsgesprek:

- Wanneer gingen jij en je vrienden of vriendinnen uit elkaar, naar andere scholen?
- Hoe voelde dat?

4. De verschillende scholen

Een andere naam voor de middelbare school is voortgezet onderwijs. Er zijn verschillende middelbare scholen. Er zijn scholen waar leerlingen veel met hun handen werken. Er zijn ook scholen waar kinderen meer uit boeken en op de computer leren. Het belangrijkste is dat de school goed past bij wat je kind goed kan en wat je kind leuk vindt om te doen.

Scholen waar leerlingen meer met hun handen werken:

a. Praktijkonderwijs

Hoe lang duurt het?

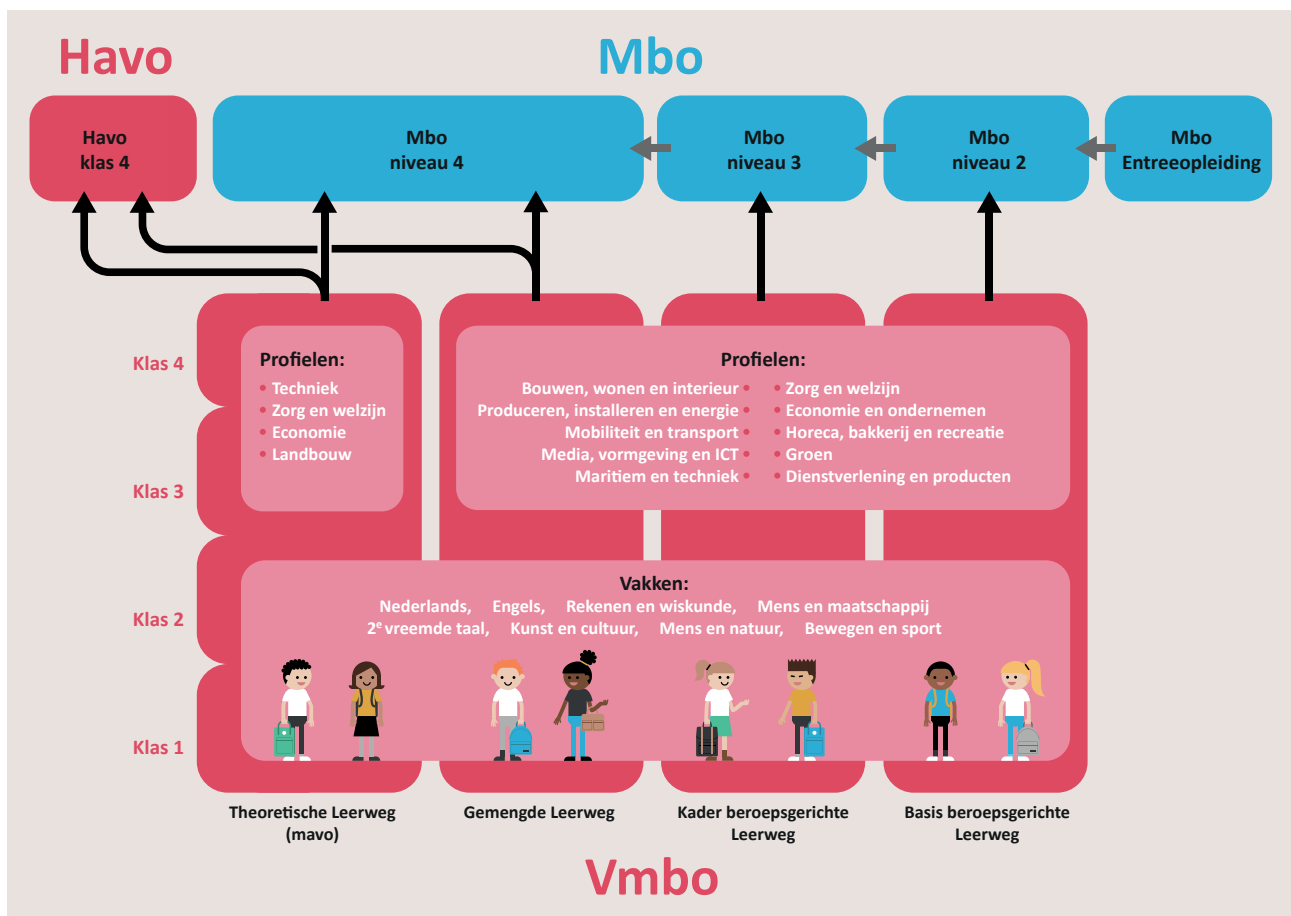
Het praktijkonderwijs duurt meestal vijf of zes jaar. De leerlingen werken veel met hun handen en lopen ook veel stage.

Kiezen

De leerlingen kiezen meteen in het begin welke vakken ze willen volgen. Iedere leerling kiest zijn of haar eigen vakken. Twee of drie keer per jaar kijken de leerlingen, de school en de ouders of er nog vakken bij moeten komen of af moeten vallen.

Verder leren

De meeste leerlingen gaan na het praktijkonderwijs werken. Een aantal leerlingen gaat na het praktijkonderwijs naar het mbo.

b. Vmbo

Hoe lang duurt het?

Het vmbo (voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs) duurt vier jaar. De leerlingen zitten de eerste twee jaar in de brugklas.

Kiezen

Na de brugklas kiezen de leerlingen voor één van de vier verschillende leerwegen:

- theoretische leerweg (vmbo-t, soms mavo genoemd), hier werken de kinderen het meest uit boeken en op de computer;
- gemengde leerweg;
- kaderberoepsgerichte leerweg;
- basisberoepsgerichte leerweg, hier werken de leerlingen het meest met hun handen.

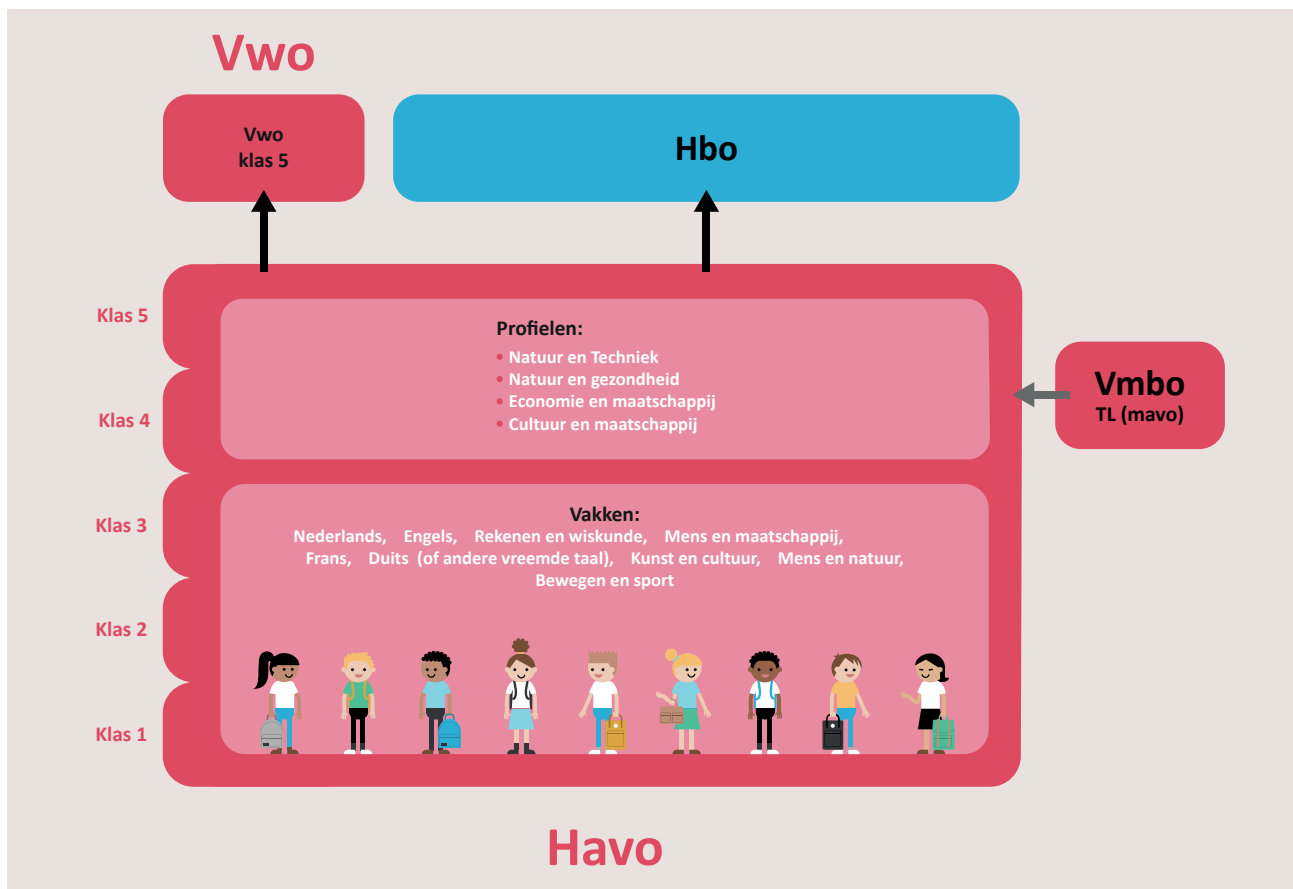
Ook kiezen de leerlingen een studierichting. Bijvoorbeeld:

- Economie en ondernemen;
- Horeca, bakkerij en recreatie;
- Zorg en welzijn;
- Bouwen, wonen en interieur;
- Produceren, installeren en energie;
- Mobiliteit en transport;
- Media, vormgeving en ICT;
- Groen;
- Dienstverlening en producten;
- Maritiem.

Verder leren

Veel leerlingen gaan na het vmbo naar het mbo (middelbaar beroepsonderwijs). Daar kiezen ze een studie die opleidt voor het werk dat ze later willen gaan doen. Sommigen gaan naar de havo.

Scholen waar leerlingen meer met boeken en op de computer werken:

c. Havo

Hoe lang duurt het?

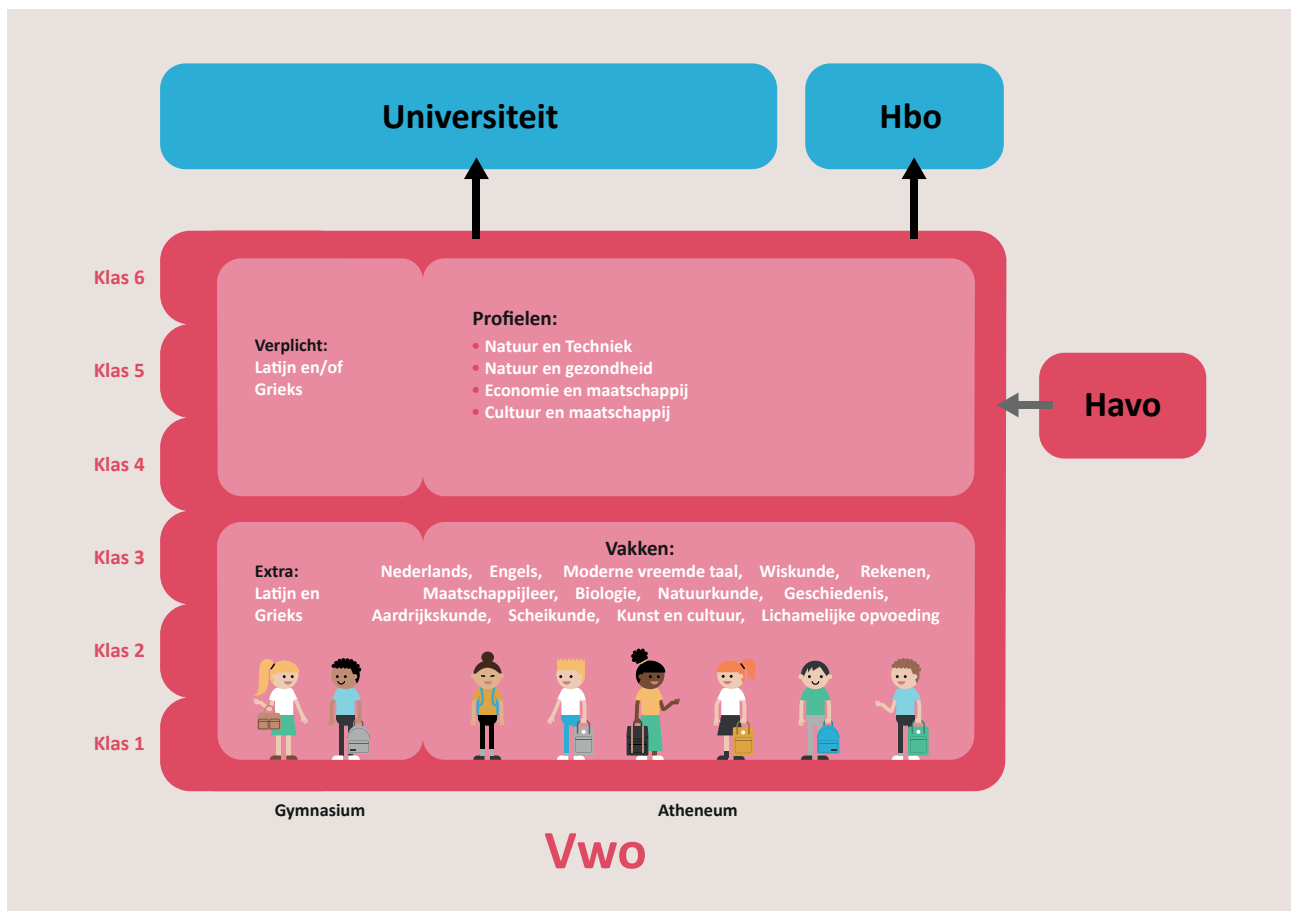
De havo (hoger algemeen voortgezet onderwijs) duurt vijf jaar. De leerlingen werken veel uit boeken en op de computer. De leerlingen zitten twee jaar, soms drie jaar in de brugklas.

Kiezen

Na de brugklas kiezen de leerlingen welke vakken ze willen volgen en welke vakken ze willen loslaten. Sommige vakken zijn verplicht.

Verder leren

Na de havo gaan veel leerlingen naar het hbo (hoger beroepsonderwijs). Daar kiezen ze een studie die opleidt voor het werk dat ze later willen gaan doen.

d. Vwo

Hoe lang duurt het?

Het vwo (voorbereidend wetenschappelijk onderwijs) duurt zes jaar. De leerlingen werken veel uit boeken en op de computer. De leerlingen zitten de eerste jaren in de brugklas.

Kiezen

Na de brugklas kiezen de leerlingen welke vakken ze willen volgen en welke vakken ze willen loslaten. Sommige vakken zijn verplicht.

Ook kiest elke leerling een richting. Dit heet een profiel. Bijvoorbeeld: Natuur en techniek; Natuur en gezondheid; Economie en maatschappij of Cultuur en maatschappij.

Verder leren

Na het vwo gaan veel leerlingen naar de universiteit. Daar kiezen ze een studie die opleidt voor het werk dat ze later willen gaan doen.

5. Speciaal onderwijs

In het speciaal onderwijs (svo) leren sommige leerlingen meer uit boeken en op de computer. Anderen werken meer met hun handen. Kinderen gaan naar het svo als ze meer en speciale aandacht van de docenten nodig hebben om te kunnen leren. Bijvoorbeeld omdat ze het moeilijk vinden om zich te concentreren, of als ze een ziekte of handicap hebben.

De leerlingen kiezen in het eerste jaar van het svo meteen welke vakken ze willen doen. Ze kiezen ook of ze gaan leren voor een diploma vmbo, havo of vwo, aan het werk willen of dagbesteding willen. De kinderen die aan het einde van de schooltijd een diploma hebben gekregen, kunnen verder leren op het mbo of het hbo.

6. Verplicht naar school

Alle leerlingen moeten verplicht naar school, dat staat in de wet. De leerlingen moeten naar school tot ze 16 jaar zijn. Dan moeten ze een diploma hebben van de havo, het vwo of het mbo (niveau 2). Als ze dat diploma nog niet hebben, moeten ze nog een (paar) jaar naar school. Totdat ze een havo-, vwo- of mbo-niveau 2-diploma hebben, of 18 jaar zijn geworden.

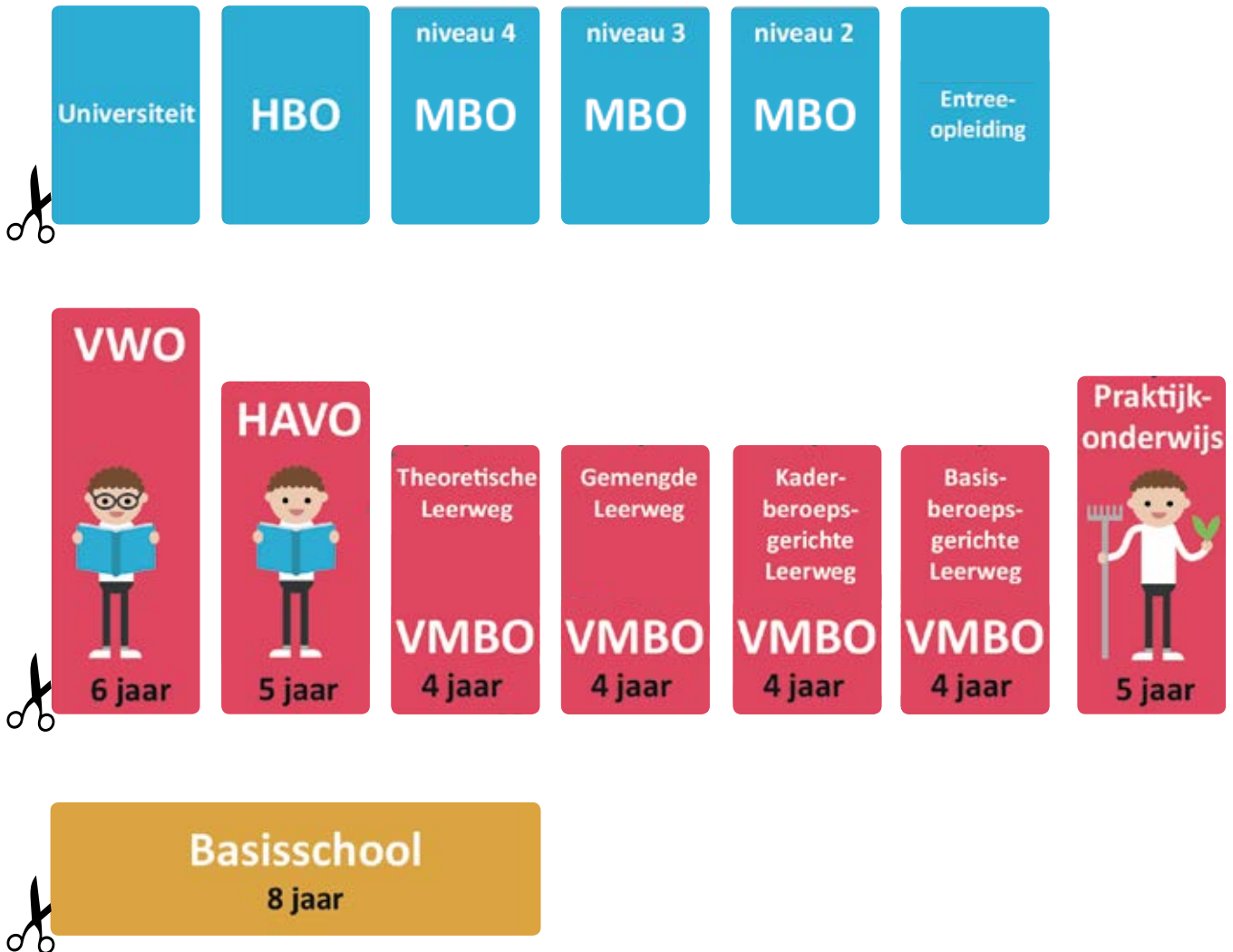
Notities

Voor thuis: informatie opzoeken

Zoek informatie over de middelbare school, bijvoorbeeld op de basisschool van je kind. Doe de informatie in deze map.

Spel - Maak een schoolsysteem

- Knip de kaartjes uit en maak er een schoolsysteem van.
- Teken pijlen waar de leerlingen kunnen overstappen naar de volgende opleiding.

In dit thema praten we over het schooladvies. We kijken wat je kunt doen als je kind een advies voor verschillende scholen krijgt, bijvoorbeeld een havo/vwo-advies. Of een vmbo-t/havo-advies.

1. Groepsgesprek

Hoe ging de opdracht voor thuis?

2. Wanneer krijgt je kind een schooladvies?

Vóór 1 maart krijgt je kind (in groep 8) een schooladvies. Je zoekt dan samen met je kind een middelbare school. Soms krijgt je kind al een voorlopig advies in groep 7.

Wanneer komt de eindtoets?

Tussen 15 april en 15 mei krijgt je kind (in groep 8) een eindtoets.

Groepsgesprek:

Welke toetsen hebben ze op de basisschool van jouw kind?

3. De leerkracht kijkt goed naar je kind

De leerkracht kijkt hoe het met je kind gaat in groep 6, 7 en 8. Bijvoorbeeld hoe het gaat met rekenen, of de Nederlandse taal.

Eigenlijk kijken de leerkrachten tijdens de hele basisschool al goed naar je kind. Meestal krijgen de kinderen twee keer per jaar een toets. De school zet de resultaten van deze toetsen in een leerling-volgsysteem, in de computer.

Ook kijken ze op school of je kind makkelijk leert of wat meer hulp nodig heeft. Ze kijken ook naar het gedrag en de motivatie van je kind. En ze kijken of je kind altijd op school is geweest of veel weg was.

Als ze alles op een rijtje hebben gezet, geeft de basisschool een schooladvies. Dit advies is niet verplicht.

Groepsgesprek:

- Heeft jouw kind een schooladvies gekregen voor de middelbare school?
- Of heeft een van je andere kinderen, of een van je neefjes of nichtjes, weleens een schooladvies gekregen?
- Hoe was dat?

4. Kiezen tussen twee scholen

De middelbare school mag beslissen of ze je kind wel of niet aannemen op school.

De middelbare school kijkt hierbij goed naar het schooladvies.

Vaak komt na het schooladvies, later in het schooljaar, nog een toets.

Soms geeft een school twee adviezen, bijvoorbeeld: vmbo-t/havo, of havo/vwo. Het ene schooltype is misschien een beetje te makkelijk voor je kind, het andere misschien een beetje te moeilijk.

Als je kind naar een school gaat die te moeilijk is, heb je de kans dat hij of zij blijft zitten.

Zitten blijven is niet fijn voor een kind. Je kind kan dan het gevoel hebben dat hij of zij faalt.

Je kind kan dan wat onzekerder worden.

Je kunt kijken of er scholen in de buurt zijn met een gemengde brugklas, bijvoorbeeld havo/vwo. De brugklas duurt één of twee jaar, soms drie jaar. Pas daarna gaan de kinderen naar het ene of naar het andere schooltype, havo of vwo. Zo hebben jullie meer tijd om te kijken wat het best is jullie je kind.

Notities

Voor thuis: informatie opzoeken

Zoek informatie over de toetsen die je kind krijgt op de basisschool.

Doe de informatie in deze map.

Toets

Datum

Voor thuis: informatie opzoeken

Vraag aan de leerkracht van je kind hoe het leerling-volgsysteem op de basisschool werkt.

Schrijf hier iets over op.

Spel - Dubbeladvies

Soms krijgt een kind een dubbeladvies. De ene school is wat makkelijker dan de andere. Sommige mensen zeggen dat je beter kunt kiezen voor de school die wat makkelijker is. Anderen zeggen dat je beter kunt kiezen voor de school die wat moeilijker is. Hierover kunnen jullie praten in een rollenspel.

- Stel je voor dat Anna, een meisje uit groep 8, een dubbeladvies krijgt: vmbo-t of havo.
- Knip de kaartjes uit, draai ze om, iedere ouder krijgt een kaartje.
Geef net zoveel blauwe als gele kaartjes.
De ouders met de blauwe kaartjes spelen nu dat ze vinden dat Anna beter naar het vmbo-t kan gaan.
De ouders met de gele kaartjes spelen nu dat ze vinden dat Anna beter naar de havo kan gaan.
- Praat met elkaar waarom je vindt dat Anna beter naar de mavo, of juist beter naar de havo, kan gaan. Het is een spel, dus in het echt vind je misschien iets anders.

**Ik vind dat Anna beter naar
het vmbo-t kan gaan.**

**Ik vind dat Anna beter naar
de havo kan gaan.**

**Ik vind dat Anna beter naar
het vmbo-t kan gaan.**

**Ik vind dat Anna beter naar
de havo kan gaan.**

**Ik vind dat Anna beter naar
het vmbo-t kan gaan.**

**Ik vind dat Anna beter naar
de havo kan gaan.**

**Ik vind dat Anna beter naar
het vmbo-t kan gaan.**

**Ik vind dat Anna beter naar
de havo kan gaan.**

**Ik vind dat Anna beter naar
het vmbo-t kan gaan.**

**Ik vind dat Anna beter naar
de havo kan gaan.**

**Ik vind dat Anna beter naar
het vmbo-t kan gaan.**

**Ik vind dat Anna beter naar
de havo kan gaan.**

In dit thema praten we over open dagen op middelbare scholen. Wanneer kun je met je kind naar een open dag? En wat gebeurt er op zo'n dag?

1. Groepsgesprek

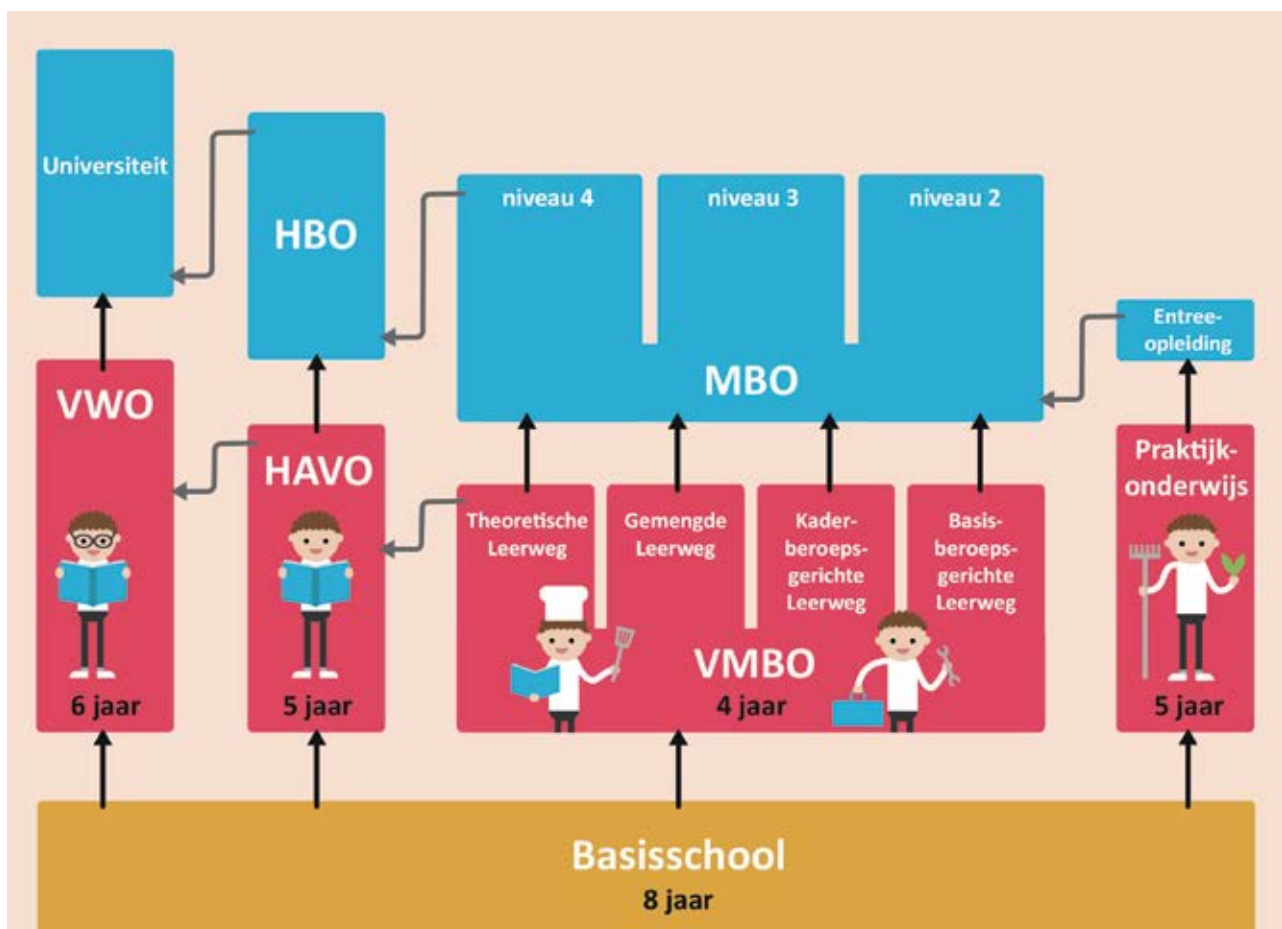
- Hoe ging de opdracht voor thuis?
- Wat doe je als je kind kiest voor een school omdat daar ook een vriendje naartoe gaat?

2. Wanneer kan je naar een open dag?

In groep 7 en groep 8 kan je kind naar een open dag van de middelbare school. Je kind kan daar bijvoorbeeld kijken hoe een les gaat. Je kind kijkt dan of het een leuke school is of niet.

Groepsgesprek:

- Ben je weleens naar een open dag geweest?
- Hoe was dat?

3. Op een open dag

De school van je kind kan je adressen en data geven van open dagen op middelbare scholen. Veel middelbare scholen willen graag laten zien hoe goed en hoe leuk ze zijn. Je kunt dus veel doen op een open dag. Je kind kan bijvoorbeeld aan een les meedoen. Of jullie kunnen praten met enkele leerlingen of docenten. Je kunt dan kijken of de docenten aardig zijn. Je kunt ook vragen stellen over bijvoorbeeld het huiswerk, roosters, wat de school doet als er een les uitvalt, en wat de school doet als een leerling het moeilijk heeft op school. Ook als je kind pas in groep 7 zit is het handig om een paar open dagen te bezoeken. Je kind heeft dan veel tijd om te kijken welke school het best bij hem of haar past.

Groepsgesprek:

- Wil jij al naar open dagen als je kind in groep 7 zit?
- Of wil je wachten tot je kind in groep 8 zit?
- Gaan de kinderen uit de klas van je kind weleens kijken op een middelbare school, samen met hun leerkracht?

4. Voorbereiding

Open dagen zijn vaak heel druk en scholen geven veel informatie. Daarom is het handig als jullie je goed voorbereiden. Misschien wil je meteen ook vergelijken:

- Wat zijn de overeenkomsten en de verschillen met andere scholen met dezelfde opleiding?
- Wat is er speciaal aan een bepaalde school?
- Hoe zijn de leerlingen die er rondlopen?
- Denk je dat jouw kind zich op die school thuis kan voelen?

Je kunt ook vragen hoe het gaat met de leerlingen die hun diploma hebben gehaald op deze school.

- Wat gaan ze daarna doen?
- Gaan ze verder studeren?
- En hoeveel leerlingen gaan van school af voordat ze hun diploma hebben gehaald?
- Waarom stoppen ze eerder?

Notities

Voor thuis: informatie opzoeken

Zoek uit wanneer de open dagen zijn van middelbare scholen bij jou in het dorp of in de stad. Schrijf de namen en adressen van de scholen en de data op.

Naam school + adres	Datum	Tijd

In dit thema praten we over de puberteit. Wat gebeurt er in die tijd met je kind? Hoe kun jij helpen als ouder?

1. Groepsgesprek

Hoe ging de opdracht voor thuis?

2. Pubers

Je kind wordt een puber. Pubers groeien hard en hun lichaam verandert. Ook zegt en doet je kind andere dingen dan vroeger. Pubers vinden het heel belangrijk welke kleren ze aan hebben en hoe hun haar zit.

Groepsgesprek:

- Is jouw kind een puber?
- Hoe merk je dat?
- Welke kleren wil je kind aan?
- Wat wil je kind met het haar doen?

3. Je kind maakt zich los

Moeder: "Gisteren hadden we een bijeenkomst op school, want de kinderen gaan naar Parijs. Ik moest een formulier invullen dat voorin in de klas lag. Ik zeg tegen mijn dochter: 'Pak jij het formulier even, hij ligt daar.' Ze zegt: 'Mama, je behandelt me als een klein kind!! Geen ouder doet zo!!'

Ik mag haar niet naar school brengen. Dan zegt ze: 'Wat doe jij hier?' en 'Ik loop wel alleen naar school. Je hoeft me niet meer te brengen, doe mama, doe!!!!' Ik wil in de klas gaan kijken, dat vind ik leuk, maar ze wil het niet. Ik ben het nu wel gewend, maar in het begin dacht ik: waar heb je het over? Kinderen blijven altijd klein in de ogen van hun moeder."

Groepsgesprek:

- Zie jij hoe je kind zich van je losmaakt?
- Hoe voelt dat?

4. Alles wordt anders

Kinderen ontwikkelen zich onder invloed van hormonen. Hun lichaam verandert en je kunt zien dat ze een man of een vrouw beginnen te worden. Ook hun gedrag verandert. Pubers nemen langzaam afscheid van hun kindertijd. Als ze 18 zijn moeten ze op hun eigen benen kunnen staan. Dat kan niet in één keer, dus oefenen ze in kleine stapjes.

Humeur

In deze tijd zijn pubers soms onzeker. Ze zeggen niet dat ze onzeker zijn, maar ze kunnen wel chagrijnig zijn. Opeens is alles wat je doet als ouder niet meer goed. Je mag ze niet meer aanraken of knuffelen bijvoorbeeld. En dingen die ze vroeger leuk vonden om met jou te doen, vinden ze nu misschien stom. Pubers zijn meestal erg met zichzelf bezig. Ze zien niet zo goed dat hun woorden anderen kunnen kwetsen.

Ouders zijn nodig

Ook al zegt je kind het niet, en krijg je niet vaak een bedankje, je kind heeft je nog steeds hard nodig. Ouders zijn op de achtergrond nog steeds heel belangrijk.

Regels en vertrouwen

Langzaam veranderen vaste regels in afspraken tussen ouder en kind. Het is belangrijk dat je je kind laat zien dat je hem of haar vertrouwt.

Vader: "Je gaat van regels naar overleggen. Ze maken hun eigen keuzes. Als je niet wilt dat ze zo veel op hun telefoon zitten, dan leg je uit waarom het beter van niet is. Met de reden erbij. Je geeft advies. Je zegt niet meer: 'Dit mag, dit mag niet.' Als jij je kind vertrouwt, dan krijgt je kind zelfvertrouwen."

Tips

- Zegt je kind iets naars tegen jou? Bedenk dan dat je kind diep in zijn of haar hart niet zonder jou kan.
- Luistert je kind niet naar je? Probeer je niet druk te maken om alles, maar kies wat écht belangrijk is voor jou. De Engelsen zeggen: *choose your battle*: kies je gevecht.

Groepsgesprek:

- Welke regels heb jij voor je kind?
- Hoe verander jij je regels als je kind ouder wordt?
- Wat doe jij als je kind je regels niet volgt?

Notities

Voor thuis: praten met je kind

Drink samen met je kind een kopje thee en maak samen een paar afspraken over belangrijke dingen. Schrijf die afspraken op.

Spel - Vragen over de puberteit

Knip de kaartjes met de vragen uit.

- Draai ze om en leg ze op een stapeltje. Of leg ze juist zo op tafel dat iedereen alle vragen kan lezen.
- Om de beurt pakt iemand nu een kaartje op en geeft antwoord op de vraag op het kaartje.

**Waarom zijn pubers
vaak onzeker?**

**Waarom zeggen pubers soms
iets naars tegen hun ouders?**

**Hebben pubers hun ouders
nog nodig?**

**Wat verandert er met de regels
als je kind een puber wordt?**

**Wat verandert er als je kind
een puber wordt?**

**Wat gebeurt er met het lichaam
van een puber?**

Wanneer begint de puberteit?

Kan een ouder de beste vriend of vriendin van een puber zijn?

**Hoe weet je of je kind verliefd is?
Wat doe je dan?**

Hoe lang duurt de puberteit?

Hoe help je je puber het best?

**Welke grenzen stel je aan je puber?
En welke niet meer?**

Wat moet je zeker niet doen of zeggen als je kind een puber is?

In dit thema praten we over de eerste tijd op de middelbare school. Wat heeft je kind dan nodig? En wat kost het?

1. Groepsgesprek

Hoe ging de opdracht voor thuis?

2. Ouders kunnen helpen

Op de middelbare school gaat het anders dan op de basisschool. De kinderen hebben veel meer boeken. Ze werken vaak op een laptop. Ze hebben nieuwe vakken. Je weet niet altijd wat je kind moet doen op school. Toch kunnen ouders hun kind nog steeds helpen.

Groepsgesprek:

Hoe kunnen ouders hun kinderen helpen op de middelbare school?

3. De eerste dag

Voor kinderen is het belangrijk dat ze er goed uitzien en een goede tas of rugzak hebben. Dan horen ze bij de groep.

Zeker de eerste paar weken zoeken kinderen naar hun plek in de groep. Het is dan de tijd om nieuwe vrienden te maken. Je kunt je kind tips geven over nieuwe vrienden maken, bijvoorbeeld:

- Je kunt bij andere kinderen gaan staan en dan met hen kletsen.
- Je kunt gewoon een beetje praten met iemand die naast je komt zitten.
- Soms duurt het een tijdje voor je nieuwe vrienden krijgt, maar dan komt het later wel goed.

Op de basisschool was je kind de oudste. Maar nu is je kind weer de jongste. Soms plagen de oudere kinderen de jongere kinderen een beetje. Ze noemen ze bijvoorbeeld 'brugpieper'.

Meisje in de brugklas over oudere kinderen: "Soms kijken ze je een beetje aan, ze zijn allemaal groter dan jij, ze weten hoe het is om op de middelbare school te zitten."

De relatie tussen de jongens en de meisjes wordt anders. Op de basisschool vinden jongens en meisjes elkaar vaak 'stom'. Maar nu worden ze misschien vrienden. En ze kunnen ook verliefd worden op elkaar.

4. Kosten

Nu je kind groter wordt, kan hij of zij leren hoe iemand met geld kan omgaan. Je kunt nieuwe afspraken maken over zakgeld. Wat betaal jij nog elke keer voor je kind? En wat kan je kind kopen van het zakgeld? Je kunt denken aan het kopen van drinken en snoep, naar de bioscoop gaan en dingen doen samen met vrienden.

Ook kun je misschien beginnen met kleedgeld geven, zodat je kind zelf kan kiezen welke kleren hij of zij koopt. En je kunt ervoor kiezen om je kind een eigen bankrekening en een eigen pinpas te geven.

Je kind kan ook een baantje zoeken. Op die manier kan je kind leren om met geld om te gaan. Dat is ook goed voor later, als je kind volwassen is en in een eigen huis woont.

Spullen voor school

De overheid betaalt de meeste schoolboeken. Maar je kind heeft ook andere dingen nodig: bijvoorbeeld een atlas, woordenboeken, een agenda, een goede tas, gymkleding, pennen, een passer, een rekenmachine, kaftpapier en schriften. En vaak ook een laptop.

Je kunt aan de school vragen welke laptop je het best kunt kopen en of er ook een regeling is met een winkel. Soms kun je een laptop huren van school. Of een tweedehands laptop kopen.

Vervoer

Misschien heeft je kind een nieuwe fiets of een abonnement voor de bus of tram nodig.

Mobiele telefoon

Met een mobiele telefoon is het makkelijker om contact te hebben met je kind. Maak wel goede afspraken met je kind. Is internet nodig of is alleen wifi genoeg? Betaal jij alles? Of betaalt je kind dit ook van het zakgeld? Hoeveel minuten mag je kind bellen of sms'en?

Ouderbijdrage

Vaak vragen scholen geld voor schoolreisjes of andere uitstapjes of voor sport. Veel scholen kijken hierbij naar het inkomen van de ouders. Vraag aan de school hoe de school hiermee omgaat.

Notities

Voor thuis: praten met je kind

Maak afspraken met je kind over geld:

1. Hoeveel zakgeld krijgt je kind? Wat betaalt je kind van dit zakgeld? Wat niet?

2. Krijgt je kind kledinggeld? Hoeveel?

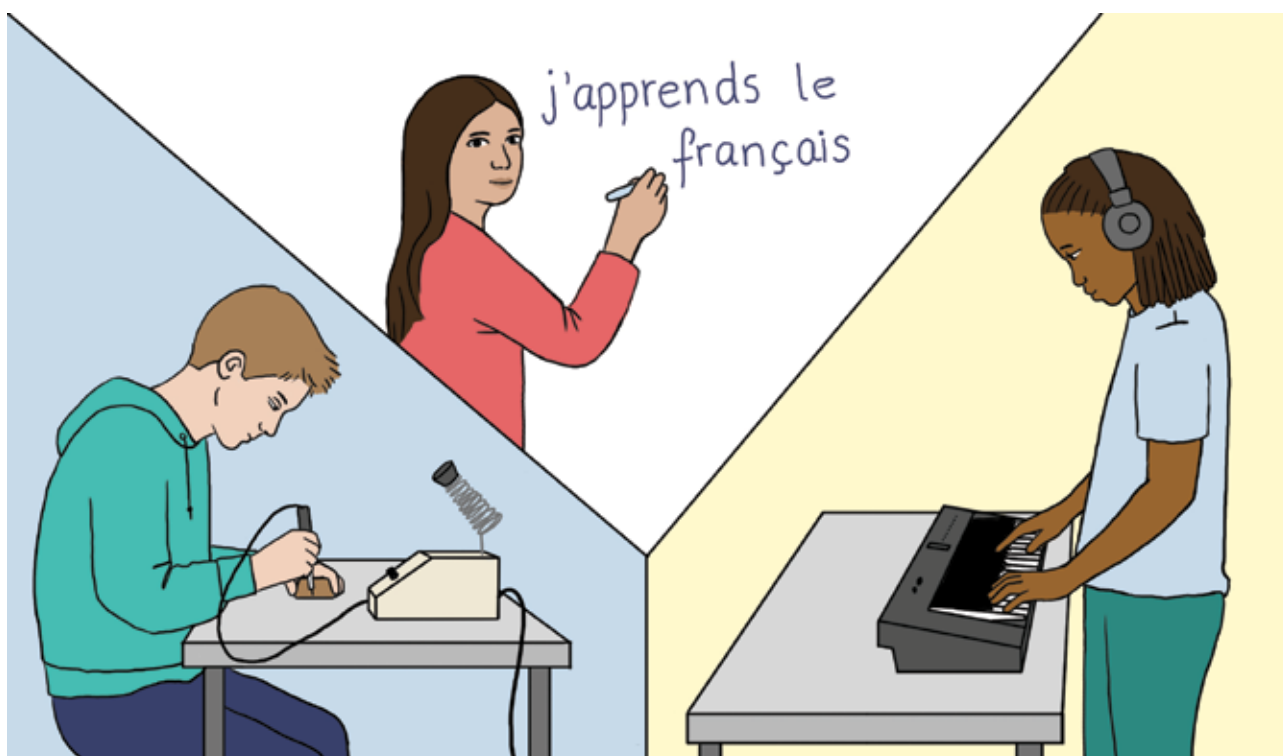
3. Krijgt je kind een mobiele telefoon? Wie betaalt dan het abonnement?

4. Krijgt je kind een abonnement voor de bus of tram? Hoeveel kost dat?

Checklist spullen voor school

Kruis aan welke spullen je kind nog nodig heeft:

- ☐ Schooltas
- ☐ Broodtrommel en drinkfles
- ☐ Schoolagenda
- ☐ Kaftpapier en etiketten
- ☐ Etui, niet te klein
- ☐ Pennen (rood en blauw)
- ☐ Potloden (verschillende hardheden)
- ☐ Lijm/plakstift
- ☐ Correctiestift
- ☐ Liniaal en/of geodriehoek
- ☐ Passer
- ☐ Schaar
- ☐ Puntenslijper
- ☐ Gum
- ☐ Markeerstiften
- ☐ Rekenmachine
- ☐ USB-stick
- ☐ Schriften met lijntjes en met ruitjes
- ☐ Of een ringband met tabbladen en papier met lijntjes en ruitjes
- ☐ Woordenboeken
- ☐ Bosatlas
- ☐ Laptop of computer
- ☐ Printer

In dit thema praten we over de docenten of andere mensen die jouw kind kunnen helpen met speciale dingen. Wat is een mentor en wat is een zorgcoördinator?

1. Groepsgesprek

Hoe ging de opdracht voor thuis?

2. Docenten

Op de middelbare school heb je voor ieder vak een aparte leraar. Bijvoorbeeld voor:

• Techniek	• Frans	• Aardrijkskunde
• Koken	• Engels	• Geschiedenis
• Biologie	• Nederlands	• Tekenen
• Natuurkunde	• Wiskunde	• Muziek

Groepsgesprek:

- Welke vakken had jij vroeger? Weet je nog welke docenten je had?
- Wat leren de kinderen van deze vakken?

3. De mentor

Elke groep heeft ook een mentor. De mentor coacht, stimuleert en ondersteunt alle kinderen in de groep, maar ook alle leerlingen apart.

De kinderen praten met de mentor over bijvoorbeeld hun afwezigheid, hun cijfers en leermiddelen, zoals studieboeken. Ook kijkt de mentor of het goed gaat met leren. Als het nodig is, helpt de mentor om problemen met het leren of andere problemen op te lossen. De mentor heeft contact met de ouders. Als er iets belangrijks is, dan bespreekt de mentor dat met de ouders.

Vader: "Op de school van mijn kind hebben elke tien kinderen een mentor. Met hem bespreken we alles. Hoe het gaat, hoe de cijfers zijn. De mentor kan ons tips geven. In het begin hadden we veel contact, later minder."

Groepsgesprek:

- Heb jij weleens een gesprek gehad met een mentor? Hoe was dat?
- Wat wil jij aan de mentor vragen of tegen de mentor zeggen?

4. De zorgcoördinator

Soms heeft een kind meer hulp nodig dan de mentor kan geven. Een kind kan bijvoorbeeld heel bang zijn dat hij of zij niet goed kan leren. Dan gaan het kind en de ouders praten met de zorgcoördinator. De zorgcoördinator en de ouders kijken dan hoe ze het kind kunnen helpen. De zorgcoördinator weet waar je bepaalde hulp kunt vinden. Bijvoorbeeld maatschappelijk werk, faalangst-training of hulp bij dyslexie. De zorgcoördinator helpt met het maken van een behandelplan en controleert of alles goed gaat.

Notities

Voor thuis: praten met je kind

Welke vakken vindt jouw kind leuk?

Spel - Kwartetten met vakken

- Knip de kaarten uit en verdeel ze over de ouders.
- Eén van de spelers begint. Wanneer je van een schoolvak één of meer kaarten hebt, mag je een andere kaart over hetzelfde schoolvak aan één van de andere spelers vragen. Je zegt dan bijvoorbeeld: "Maria, mag ik van jou het vak Biologie het kaartje met Hoofd?"
- Als Maria die kaart heeft, moet ze die aan jou geven. Als Maria die kaart niet heeft, dan mag Maria de volgende persoon om een bepaalde kaart vragen.
- Als je vier kaarten van hetzelfde vak (dezelfde kleur) hebt, zeg je "kwartet" en leg je deze kaarten op tafel voor je.
- Als alle kwartetten (vier kaarten met dezelfde kleur) bij elkaar zijn, kijk je wie de meeste kwartetten heeft. Die ouder heeft gewonnen.

Biologie	Biologie	Biologie	Biologie
Hoofd	Hoofd	Hoofd	Hoofd
Arm	Arm	Arm	Arm
Buik	Buik	Buik	Buik
Rug	Rug	Rug	Rug

Techniek	Techniek	Techniek	Techniek
Boor	Boor	Boor	Boor
Zaagmachine	Zaagmachine	Zaagmachine	Zaagmachine
Meetlat	Meetlat	Meetlat	Meetlat
Schroevendraaier	Schroevendraaier	Schroevendraaier	Schroevendraaier

Koken	Koken	Koken	Koken
Oven	Oven	Oven	Oven
Recept	Recept	Recept	Recept
Keukenmachine	Keukenmachine	Keukenmachine	Keukenmachine
Pan	Pan	Pan	Pan

Natuurkunde	Natuurkunde	Natuurkunde	Natuurkunde
Stroom	Stroom	Stroom	Stroom
Meten	Meten	Meten	Meten
Temperatuur	Temperatuur	Temperatuur	Temperatuur
Planeet	Planeet	Planeet	Planeet

Aardrijkskunde	Aardrijkskunde	Aardrijkskunde	Aardrijkskunde
Europa	Europa	Europa	Europa
Amerika	Amerika	Amerika	Amerika
Afrika	Afrika	Afrika	Afrika
Azië	Azië	Azië	Azië

Talen	Talen	Talen	Talen
Nederlands	Nederlands	Nederlands	Nederlands
Engels	Engels	Engels	Engels
Frans	Frans	Frans	Frans
Duits	Duits	Duits	Duits

Geschiedenis	Geschiedenis	Geschiedenis	Geschiedenis
Oorlog	Oorlog	Oorlog	Oorlog
Vrede	Vrede	Vrede	Vrede
Politiek	Politiek	Politiek	Politiek
Jaartal	Jaartal	Jaartal	Jaartal

Tekenen	Tekenen	Tekenen	Tekenen
Verf	Verf	Verf	Verf
Papier	Papier	Papier	Papier
Kwast	Kwast	Kwast	Kwast
Potlood	Potlood	Potlood	Potlood

Muziek	Muziek	Muziek	Muziek
Gitaar	Gitaar	Gitaar	Gitaar
Drum	Drum	Drum	Drum
Fluit	Fluit	Fluit	Fluit
Piano	Piano	Piano	Piano

In dit thema praten we over het huiswerk op de middelbare school. En over een app die ouders en kinderen samen gebruiken (Magister).

1. Groepsgesprek

Hoe ging de opdracht voor thuis?

2. Helpen met plannen

Ook voor de ouders is alles nieuw. Je kind werkt vaak op een laptop en je kent niet alle vakken. Toch kun je je kind helpen met huiswerk maken. Je kind heeft je nog steeds nodig. Je kunt elke dag even naast je kind gaan zitten en vragen wat het huiswerk is. Ook kun je vragen wat je kind eerst gaat doen en wat daarna. Door deze vragen help je je kind om even rustig te worden en alles goed te plannen.

Het is belangrijk als je kind op een rustige plek kan werken. Zonder tv, spelletjescomputer of mobiele telefoon.

Groepsgesprek:

- Wat weet jij van het huiswerk van je kind?
- Hoe help jij je kind met huiswerk maken?

3. Plannen

Schrijf hieronder drie tips op voor ouders

1. _____
2. _____
3. _____

Schrijf deze tips ook op posts-its ("geeltjes"), één tip per post-it.

Groepsgesprek:

- Plak de post-its op een bord, raam of muur.
- Bespreek met de groep wat jullie de drie beste tips vinden.

Schrijf de drie beste tips op:

1. _____
2. _____
3. _____

4. Magister

Magister is een app voor kinderen en hun ouders. Op Magister zie je bijvoorbeeld:

- het rooster;
- de cijfers;
- het huiswerk;
- of je kind wel of niet op school is geweest.

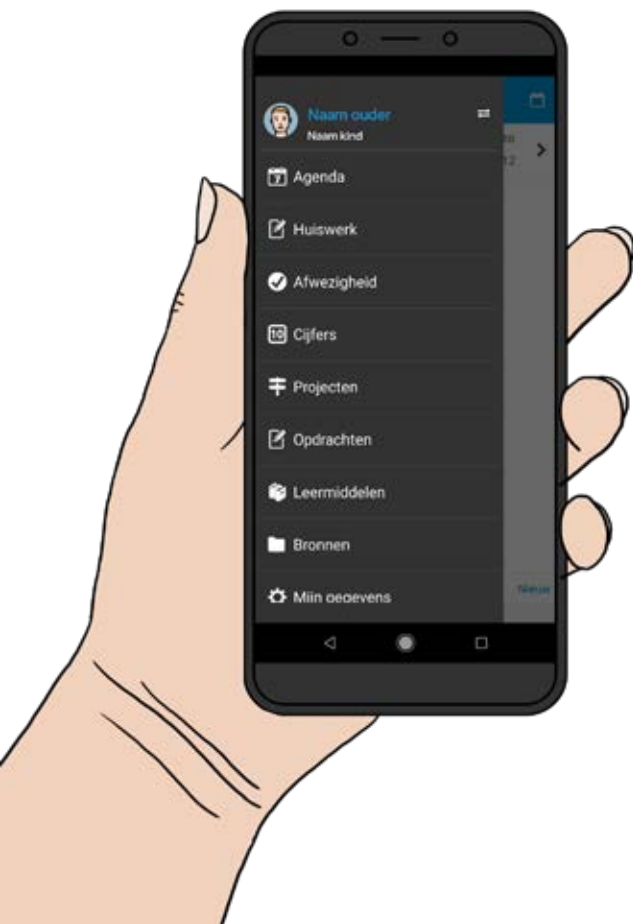
Sommige scholen hebben een andere app, bijvoorbeeld Somtoday.

Je kunt Magister downloaden via:

www.magister.nl/leerling-ouder/magister-app/

Groepsgesprek:

- Heb je Magister weleens gebruikt?
- Zo ja, wat doe je op Magister?

5. Hoe werkt Magister?

Je krijgt een gebruikersnaam en een wachtwoord van de school. Je kind krijgt een andere gebruikersnaam en wachtwoord.

1. De agenda en het huiswerk

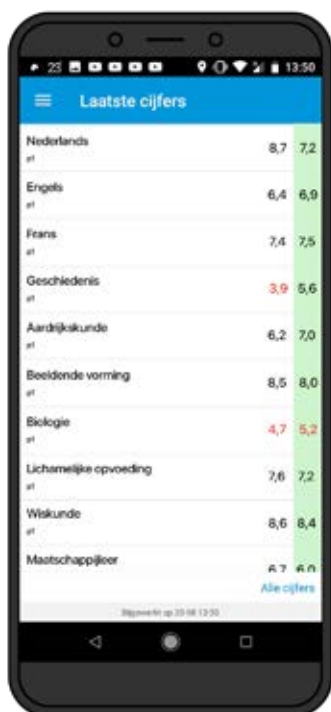
Hier zie je de agenda en het rooster.

De groep van je kind heeft een code. Met die code kun je zien hoe laat je kind les heeft en hoe het vak heet.

Code van de groep van je kind: _____

Als je doorklikt op een vak, dan zie je het huiswerk voor dat vak.

2. De cijfers

Hier zie je de vakken en de cijfers van je kind.

De vakken

De namen van vakken zijn afgekort, met twee of drie letters.

Als je de cursor op deze letters zet, zie je het hele woord.

Bijvoorbeeld:

AK = Aardrijkskunde	LO = Gymnastiek
BI = Biologie	(Lichamelijke Opvoeding)
DU = Duits	MIJ = Maatschappijleer
FN = Frans	NE = Nederlands
GS = Geschiedenis	TE = Tekenen
HA = Handvaardigheid	WI = Wiskunde

De cijfers

Zwarte cijfers betekenen een voldoende. Rode cijfers betekenen een onvoldoende.

Het rapportcijfer

In het groen kun je zien wat het gemiddelde cijfer is voor het rapport. Het gemiddelde cijfer berekenen gaat zo:

1. Je telt de cijfers bij elkaar op.
2. Je deelt dit getal door het aantal toetsen.

Bijvoorbeeld: $8 + 9 + 6 + 7 = 30$. Dat is het totaal voor vier toetsen.

Het gemiddelde cijfer is dan een 7,5 ($30 : 4 = 7,5$).

6. Wel of niet blij met Magister?

Kinderen zijn niet altijd blij met Magister. Ze vinden het niet leuk dat hun ouders altijd kunnen zien wat ze doen. Sommige ouders kijken veel op Magister, andere ouders kijken alleen maar af en toe.

Notities

Voor thuis: praten met je kind

Wat voor huiswerk heeft je kind? Hoe maakt je kind huiswerk? Hoe plant je kind? Vindt je kind huiswerk makkelijk of moeilijk?

Spel - Trek een lijn van de afkorting naar het juiste vak

BI	Frans
LO	Aardrijkskunde
NE	Nederlands
FN	Handvaardigheid
MIJ	Gymnastiek (Lichamelijke Opvoeding)
DU	Geschiedenis
HA	Tekenen
GS	Wiskunde
AK	Maatschappijleer
TE	Duits
WI	Biologie

YouTube-filmpjes bij de thema's

Filmpjes: Ouders vertellen

Wil je met ouders van de basisschool praten over het kiezen van een middelbare school? Dan kan je deze filmpjes (1,5 - 2 minuten) gebruiken als inleiding. In de filmpjes vertellen moeders over hun eigen ervaringen met de middelbare school, vroeger als kind, en nu als ouder.

Kijk op: www.youtube.com/PharosUtrecht en kijk in de afspeellijst/playlist.

Hier vind je alle filmpjes over 'Naar de middelbare school' met de volgende thema's:

• Vroeger en nu	• De puberteit
• Welke middelbare scholen zijn er?	• De eerste weken op de nieuwe school
• Het schooladvies	• Docenten, mentor en zorgcoördinator
• Open dagen	• Huiswerk en Magister

Extra filmpjes op het internet

- **Hoe kies je een goede middelbare school?** (NOS Jeugdjournaal - 2 minuten)
Waar letten kinderen op als ze naar een open dag gaan?
www.youtube.com/watch?v=fMhpPRkygQA
- **De stap naar het voortgezet onderwijs** (OSG Piter Jelles - 2 minuten)
Hoe gaat het in de eerste weken op de middelbare school?
www.youtube.com/watch?v=TQVtIUId2m4
- **School- en thuisregels – Thuis op school VO** (Oefenen.nl - 9 minuten)
Wat zijn de regels op de middelbare school?
www.youtube.com/watch?v=Kbx4AMUCp9k
- **Huiswerk en Magister – Thuis op school VO** (Oefenen.nl - 8 minuten)
Hoeveel huiswerk krijgt je kind? Hoe kun je je kind helpen? Hoe kun je op Magister zien wat voor huiswerk je kind heeft?
www.youtube.com/watch?v=jP5kOmm2aEc
- **Zenuwen voor de brugklas? Deze kinderen volgen een training** (NOS Jeugdjournaal - 3 minuten)
Kinderen die bang zijn voor de middelbare school krijgen een training.
www.youtube.com/watch?v=9xLF7tI6srl&app=desktop
- **Huiswerkroutine en plannen** (Eva Rose - 8 minuten)
Eva Rose vertelt hoe ze haar huiswerk plant en maakt.
www.youtube.com/watch?v=bHcl5TyEPlo
- **De puberteit – Thuis op school VO** (Oefenen.nl - 7 minuten)
Wat doen pubers? Wat voelen ze? Wat denken ze? Wat verandert er in de puberteit?
www.youtube.com/watch?v=ETIFvFbcQul

‘Naar de middelbare school’ is ontwikkeld door Pharos in samenwerking met SOVEE.

Met dank aan alle ouders, vrijwilligers en professionals die met ons hebben meegedacht over de inhoud van deze cursus.

Met dank voor de bijdragen van:

- Het Taalhuis
- Stichting Lezen en Schrijven
- Deelnemende basisscholen

‘Naar de middelbare school’ is mede mogelijk gemaakt door Tel mee met Taal, een actieprogramma van onder andere de ministeries van BKZ, OCW, SZW en VWS.

Auteur: Marjolijn van Leeuwen, Pharos

Illustraties: © Monica Hajek

Redactie: Nel van Beelen redactie & tekst

Vormgeving: Zwerver grafische vormgeving

Jaar van uitgave: 2019

Pharos, Expertisecentrum Gezondheidsverschillen

Arthur van Schendelstraat 600

3511 MJ Utrecht

Postbus 13318

3507 LH Utrecht

030-2349800/info@pharos.nl

www.pharos.nl

SOVEE

Amsterdamseweg 41

3812 RP Amersfoort

Postbus 2175

3800 CD Amersfoort

033-4702159/info@sovee.nl

www.sovee.nl